

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2007

ESTONIAN

HIGHER LEVEL

Friday, 8th June
Morning 9.30 a.m. to 12.30 p.m.

VASTA KÕIKIDELE KÜSIMUSTELE EESTI KEELES. PIITSPEENIKESED MODELLID LÄHEVAD MOEST

1. Maailma tuntumad moeloojad lähevad kaasa viimase moega, nõudes täidlasemaid modelle ja lõppu luukerede paraadile moelavadel.
2. Algul keelati Hispaania peamisel moeüritusel hirmkõhnade modellide kasutamine, nüüd aga on seal lausa valitsuse tasemel sõlmitud peamiste moeloojatega kokkulepe “standardiseerida naisterõivaste suurus”. See on jätkuks tapvalt saledate modellide vastasele kampaaniale, mis on haaranud moemaailma Euroopast Ameerikani.
3. Alguse ei saanud asi siiski Hispaaniast, vaid kahe modelli üsna järjestikusest surmast Ladina-Ameerikas. Augustis jõudis 22-aastane Uruguay üks tuntumaid modelle Luisel Ramos astuda laval paar sammu, kui kukkus kokku ja suri. Põhjuseks enda näljutamine, südamepuudulikkus ja anoreksia. Viimased kolm kuud oli ta toitunud ainult toorsalatist. Novembris aga heitis Brasiilias sarnastel asjaoludel hinge nooruke modell Ana Carolina Reston. Pärast seda käivitus Brasiilias kampaania, keelamaks alaealiste ja alakaaluliste modellide kasutamine. Selliseid üleskutseid kõlab aina enam mujalgi, kusjuures kaasa on löönud ka tegelasi, kes vähemasti kaudselt on ise probleemi tekkimisega seotud.
4. Näiteks üheks esimeseks haiglaselt peenikeste modellide tõrjujaks hakkas itaallane Giorgio Armani, väites, et talle pole kunagi kõhnad tüdrukud meeldinud ja ta pole neid kunagi lavalaudadele ajanud. Samas pole võib-olla tähtsusetu seik seegi, et 21-aastane Ana Carolina kandis oma kondisel kehal sageli just Armani loomingut. Ka teine Itaalia moemeister Valentino kuulutas, et “riidepuudest” on kõrini ja edaspidi kasutab ta täidlasemaid modelle, soovitades sama teistelegi.
5. Siiski ei peeta Prantsusmaal, Itaalias, Inglismaal ega Ühendriikideski veel vajalikuks lausa kõhnade keelamiseni minna. Kuid muutuva meelsuse märgiks on näiteks Ameerika moedisainerite nõukogu äsja avaldatud reeglid. Need, olemata küll moetööstusele kohustuslikud, on järgmised.

Moelavale ei tohi lubada alla 16-aastaseid modelle, vähem kui 18-aastased aga ei tohi osaleda näiteks fotosessioonidel pärast südaööd.

Modelle tuleb harida ja õpetada tundma ära söömishäireid.

Need modellid aga, kellel on söömishäired tekkinud, peavad saama professionaalset abi.

Lisaks toitumishäirete alal harimisele peab modellidele selgitama ka suitsetamise kahjulikkust.

Moetenduste ajal peab modellidele tagama tervisliku toidu, joogid ja suupisted, keelatud olgu aga nii suitsetamine kui ka alkohol.

6. Kuid ei sõnagi kehamassiindeksist, mis seati kriteeriumiks Madridi moenädalal läinud aasta septembris. Seal otsustati, et modelle indeksiga alla 18 lavale ei lasta. Kehamassiindeks saadakse, kui kehakaal jagada pikkuse ruuduga. Nimelt on Maailma Tervishoiuorganisatsioon seisukohal, et ideaalne kehamassiindeks jääb 18,5 ja 24,9 vahele, kehamassiindeks alla 18,5 tähendab alakaalulisust, 15 aga läheneb näljasurmale. Brasiillanna Ana Carolina kehamassiindeks oli 13,5. Juhul, kui piiriks on indeks 18, saaksid lavakeelu ka sellised supermodellid nagu Kate Moss, Naomi Campbell, Carmen Kass – kõigil olevat vastav indeks 15–16 kandis –, ning isegi selline vanameister nagu Claudia Schiffer oma väidetavalt 17,7 punktini küündiva näitajaga.

7. Ameeriklaste moenõukogu jäigi arvamusele, et kehamassiindeks on vaid üks näitaja, mis viitab söömishäiretele, kuid ei pruugi veel tähendada ebanormaalsust. Paljud moelavadel töötavad tüdrukud on geneetiliselt kõhnad, kes söövad küll päris palju, aga ei võta kaalus sugugi juurde. Samuti mõjutab ka luustik, mis ei ole ju kõigil ühesugune. Pealegi olevat anorektikuid modellide seas väidetavalt vaid 0,4 protsenti.
8. Niisiis jäävad skelett-modellid praegu tööta vaid Hispaanias, kus valitsus on astunud veel sammu edasi ja jõudnud suuremate moefirmadega – sealhulgas näiteks Mango ja Zara – kokkuleppele, et naisterõivaste kujundamisel lähtutakse tervemast kehakujust. Ühtlasi lubasid kokkuleppega ühinenud firmad, et poodide vaateakendele ei panda välja riideesemeid, mis on väiksemad kui nr 38 ning nr 46 riideid ei markeerita kui suuri. Tervishoiuministerium aga kavandab ka 8500 tüdruku ja naise (vanuses 12–70 aastat) mõõtmist, saamaks teada, millised siis ikkagi on hispaanlannad. Pärast seda olevat alust nõuda, et moetööstus oma toodangu tegelikkusega vastavusse viiks.

Kaivo Kopli (lühendatult ajalehest Eesti Päevaleht, 27. jaanuar 2007)

Kõikidele küsimustele tuleb vastata eesti keeles. Kokku on võimalik saada 100 punkti.

- I. ÜLESANNE:** vasta teksti põhjal küsimustele (oma sõnade ja täislausetega) [30 punkti]
1. Seleta oma sõnadega lahti järgmised sõnad ja väljendid:

a) täidlasem (1. lõik)	1 punkt
b) heitis hinge (3. lõik)	1 punkt
c) on kõrini (4. lõik)	1 punkt
d) söömishäire (5. lõik)	1 punkt
e) küündima (6. lõik)	1 punkt
  2. a) Kuidas arvutatakse kehamassiindeksit? 2 punkti
 b) Mida näitab inimese kehamassiindeks? 3 punkti
  3. Selgita, miks ameeriklaste moenõukogu arvates ei pruugi kehamassiindeks alla 18,5 viidata tingimata söömishäiretele? 5 punkti
  4. Millseid abinõusid on Hispaania valitsus tarvitusele võtnud nõudmaks moetööstuselt, et see oma toodangu tegelikkusega vastavusse viiks? 5 punkti
  5. Kas sinu arvates tahavad tuntumad moeloojad väita, et nad tõespoolest kasutavad vaid terve kehakujuga modelle? 5 punkti
  6. Mis põhjusel kehtestas Ameerika moedisainerite nõukogu modellidele uued reeglid? 5 punkti
- II. ÜLESANNE:** „Kuid muutuva meelsuse märgiks on näiteks Ameerika moedisainerite nõukogu äsja avaldatud reeglid.” (5. lõik)
 Kas nõustud sellega, et meelsus tõesti muutub? Kirjuta umbes 100sõnaline kommentaar oma seisukoha põhjenduseks. [30 punkti]
- III. ÜLESANNE:** Kirjuta umbes 300sõnaline kirjand. Vali üks antud teemadest. [40 punkti]
- 1) Kõhn on ilus?
  - 2) Ükskõiksus on hullem kui vihkamine